

RECENZJA

rozprawy doktorskiej lekarz stom. Katarzyny Calik pt „ **Ocena
wybranych elementów układu stomatognatycznego u pacjentów leczonych
bisfosfonianami z powodu nowotworów piersi i gruczołu krokowego z
przerzutami do kości**”

Podstawą formalną recenzji jest pismo dotyczące uchwały Rady Dyscypliny Nauk Medycznych Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu, z dnia 18.03.2022 roku.

Rozprawa doktorska lek. stom. Katarzyny Calik „Ocena wybranych elementów układu stomatognatycznego u pacjentów leczonych bisfosfonianami z powodu nowotworów piersi i gruczołu krokowego z przerzutami do kości” została wydana w formie maszynopisu w Uniwersytecie Medycznym we Wrocławiu. Promotorem pracy jest prof. dr hab. n. med. Zdzisław Artur Bogucki.

Praca zawiera: 149 strony maszynopisu, w tym 138 stron tekstu, wykaz stosowanych skrótów i symboli, spis tabel i rycin, spis piśmiennictwa, streszczenie w języku polskim i angielskim oraz wzór badania periodontologicznego i karty badania podmiotowego i przedmiotowego, wzór świadomej zgody pacjenta na udział w badaniu oraz ulotkę informacyjną dla pacjenta. Jest to praca stanowiąca dowód biegłej orientacji Autorki w projektowaniu i przeprowadzaniu badań jakościowych, analizy danych i konstruowania wniosków. Dysertacja wnosi cenne uzupełnienie dotychczasowych opracowań w tym temacie. Zmiany poszczególnych elementów układu stomatognatycznego, powstałe w następstwie leczenia innych schorzeń mogą stanowić poważny problem w medycynie.

Badania kliniczne przeprowadzono w Dolnośląskim Centrum Onkologii oraz Old Town Clinic we Wrocławiu. Badania uzyskały stosowaną zgodę Komisji Bioetycznej.

Cel pracy został jasno i trafnie sformułowany, w postaci zdań twierdzących i ogólnie była to ocena porównawcza wybranych elementów układu stomatognatycznego u pacjentów chorych na nowotwór piersi i gruczołu krokowego z przerzutami do kości przed rozpoczęciem leczenia bisfosfonianami i u osób w grupie kontrolnej oraz w badaniach kontrolnych, przeprowadzonych po 6 miesiącach od rozpoczęcia leczenia.

Należy podkreślić, iż cele niniejszej rozprawy wskazują na umiejętne formułowanie hipotez badawczych oraz rzeczowość omawianego problemu opracowanego w Dysertacji. Wybór problemu badawczego przez lekarz stom. Katarzynę Calik świadczy o znaczącej dojrzałości i znajomości ważnych aspektów klinicznych w stomatologii oraz świadomości znaczenia występujących problemów związanych z leczeniem pacjentów z nowotworami oraz wpływie tego leczenia na wybrane elementy układu stomatognatycznego i stanowi bardzo ważny aspekt użyteczny niniejszej Rozprawy Doktorskiej.

Wnikliwy przegląd współczesnego piśmiennictwa (191 pozycji), poświęconego obecnej wiedzy na temat oceny wybranych struktur układu stomatognatycznego u pacjentów leczonych bisfosfonianami z powodu nowotworów wnoszą cenne informacje do zakresu opracowywanego tematu. Znaczną część wykorzystanego piśmiennictwa stanowią artykuły z ostatnich 5-6 lat i w przewadze są to pozycje w języku angielskim. Literatura jest spójna, bogata i zróżnicowana, bardzo dobrze dobrana tematycznie.

Materiał badań początkowo stanowiło łącznie 234 pacjentów, z czego 124 chorych nie zostało zakwalifikowanych do dalszej realizacji projektu badawczego, a 9 pacjentów nie ukończyło uczestnictwa w badaniach z powodu zgonu. Uczestników badania podzielono na dwie grupy, badaną i kontrolną.

Analizę statystyczną przeprowadzono z użyciem; współczynnika korelacji wewnątrzklasowej ICC (wariant testu zgodnie z konwencją Shrouta i Fleissa),

testu U Manna-Whitneya, testu Fishera, zgodności rozkładu za pomocą testu Shapiro_Wilka oraz ilorazu szans OR. Za poziom istotności przyjęto wartość $p < 0,05$.

Wyniki badań przedstawiono w sposób przejrzysty, zgodnie z kolejnością przeprowadzonych analiz, z użyciem wielu treściwych i pomocnych opisów, tabel (13), jak również estetycznych rycin (33) i wykresów, które w znaczący sposób ułatwiają zrozumienie licznych, przeprowadzonych analiz oraz wzajemnych zależności ocenianych w tej Dysertacji parametrów.

Opis uzyskanych wyników badań stanowi logiczną, wnikliwą całość wraz ze szczegółową analizą poszczególnych, ocenianych aspektów. Doktorantka w sposób skrupulatny i bardzo precyzyjny prezentuje ogólne wiadomości dotyczące etiologii, epidemiologii, diagnostyki i metod leczenia nowotworów piersi i gruczołu krokowego, kolejne wyniki badań własnych, z uwzględnieniem ich oceny porównawczej pomiędzy wynikami w dwóch grupach pacjentów, oceniając różnice statystycznie istotne lub nie - parametrów mających zasadniczy wpływ na wyciągane wnioski.

Analiza wyników przeprowadzonych badań wykazała, że higienę jamy ustnej w grupie badanej odnotowano na niskim, dostatecznym poziomie, zdecydowanie wymagającym poprawy przed rozpoczęciem leczenia i większe nasilenie stanu zapalnego dziąseł w grupie z chorobą nowotworową w porównaniu z grupą kontrolną. Ponadto stwierdzono: występowanie wczesnych zmian w jamie ustnej, wyprzedzających pojawienie się martwicy kości związanej ze stosowaniem bisfosfonianów oraz wprowadzenie leczenia tych zmian. Równocześnie Autorka podnosi kwestię niezbędnej opieki dentystów i higienistek stomatologicznych oraz włączenie ich do wielodyscyplinarnej opieki nad pacjentami zagrożonymi jałową martwicą kości.

Omawiana w Dysertacji problematyka ma duże znaczenie zarówno poznawcze, jak i użytkowe, gdyż podejmuje temat ważny z punktu widzenia praktycznego, dotyczący powiązań anatomicznych i występujących zmian patologicznych u pacjentów leczonych z powodu nowotworów. Grupa ta pomimo współczesnych osiągnięć medycyny wciąż jest liczna.

Przeprowadzenie zaplanowanych badań daje podstawy do opracowania algorytmu specjalnego postępowania diagnostyczno-terapeutycznego z wnikliwą oceną wpływu stosowanych leków na stan jamy ustnej i podłoża kostnego. Wyniki przeprowadzonych badań własnych wskazują na wciąż aktualną potrzebę poszukiwania nowych rozwiązań w tym zakresie.

W dyskusji Doktorantka omówiła uzyskane wyniki badań własnych odnosząc się do wybranych pozycji piśmiennictwa z ostatnich lat, zwracając uwagę na pionierskie aspekty przeprowadzonych badań. Szeroko omówiono możliwości diagnostyczne i skutki terapii w przeprowadzonych badaniach i aktualne problemy związane z prowadzonym leczeniem przeciwnowotworowym z zastosowaniem bisfosfonianów, jako zjawiska o znacznym zasięgu społecznym.

Dysertacja została zredagowana w sposób prawidłowy pod względem poprawności użytego języka i stylistyki, a także w sposób wyczerpujący. Struktura rozprawy doktorskiej, zawartość merytoryczna, jak również stosunek części teoretycznej do empirycznej jest w pełni prawidłowo opracowany. Rozprawa doktorska charakteryzuje się znaczącą przejrzystością ocenianych zagadnień, uporządkowaną metodologią, a wykorzystane liczne metody analityczne zostały użyte przez Doktorantkę zgodnie z zaleceniami prowadzenia badań naukowych. Ponadto Autorka wykazała bardzo dobrą umiejętność formułowania właściwego celu projektu badawczego, ich prawidłowego zaplanowania oraz konstruowania prawidłowych wniosków, adekwatnych do obranego wcześniej celu badań i uzyskanych, rzetelnych wyników.

Przeprowadzona wnikliwa i bardzo szczegółowa analiza statystyczna, w korzystny sposób ułatwia zrozumienie uzyskanych wyników badań. Praca stanowi cenny, nowatorski wkład naukowy w aktualne zagadnienia związane z występowaniem patologicznych zmian układu stomatognatycznego u pacjentów leczonych z zastosowaniem bisfosfonianów podawanych drogą dożylną z powodu nowotworów, z przerzutami do kości.

Podsumowując stwierdzam, że przedmiot prowadzonych badań, dobór tematyczny i wybór metod analitycznych oraz interpretacja wyników, jak również rzeczowość przeprowadzonej dyskusji uzyskały moją pozytywną ocenę. Równocześnie odpowiadają one kryteriom stawianym rozprawom doktorskim. Praca stanowi oryginalne i nowatorskie rozwiązanie zagadnienia naukowego, a Doktorantka wykazała umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy doświadczalnej i naukowej w oparciu o specjalistyczną wiedzę teoretyczną. Hipotezy przyjęte w tej rozprawie doktorskiej zostały dogłębnie i szczegółowo zweryfikowane, a wyznaczony cel, mający charakter pracy doświadczalnej i naukowej został konsekwentnie i wyczerpująco zrealizowany.

Rozprawa doktorska spełnia warunki określone w art. 13 ust.1 ustawy z dnia 4 marca 2003 r o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r, poz. 1789).

W związku z powyższym przedkładam Radzie Dyscypliny Nauk Medycznych Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu wniosek o dopuszczenie lekarz stom. Katarzyny Calik do dalszych etapów przewodu doktorskiego. Wnioskuje o wyróżnienie Dysertacji.

Z wyrazami szacunku

Prof. dr hab. n. med. Małgorzata Pihut